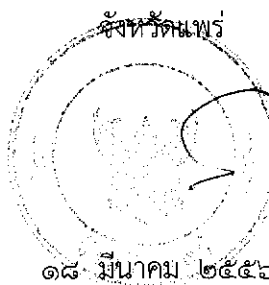

ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว ๙๖

ถึง สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่
สำนักงานเทศบาลเมืองแพร่
สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดแพร่

จังหวัดขอส่งสำเนาหนังสือ ที่ พร ๐๐๓๒.๐๐๔/๖๔๕ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖
ขอความร่วมมือในการแจ้งเตือนเพื่อป้องกันควบคุมโรคพิษจากสบูดำ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่
ประชาชนและเด็กวัยเรียนในพื้นที่ทราบ

จังหวัดแพร่

๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร/โทรสาร ๐๕๔-๕๓๔๕๐๔-๕ ต่อ ๑๒

๒๒๖

ร.๓

ที่ พร ๐๐๓๒.๐๐๔/๒๕๕

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่
ถนนบ้านใหม่ พร ๕๕๐๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจ้งเตือนเพื่อป้องกันควบคุมโรคพิษจากสบู่อัด

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดแพร่

อ้างถึง หนังสือกระทรวงสาธารณสุขที่ สธ ๐๔๒๒.๗/๑๖๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องความรู้พิษจากการกินสบู่อัด การป้องกันและรักษา จำนวน ๒ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงสาธารณสุขได้มีรายงานพบผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษ จากการบริโภคเมล็ดสบู่อัดในประเทศไทยทุกปี โดยเฉพาะเด็กวัยเรียน และเหตุการณ์ล่าสุดมีนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๒๔ คน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้รับพิษจากเมล็ดสบู่อัด ซึ่งในประเทศไทยได้ส่งเสริมการปลูกสบู่อัดเพื่อเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทนใน ๑๗ จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เชียงใหม่ ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ นครพนม ขอนแก่น นครราชสีมา ชัยนาท ลพบุรี ปราจีนบุรี ระยอง จันทบุรี ชลบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นั้น

ในการนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ จึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่านในการให้เผยแพร่เอกสารความรู้เรื่อง อาหารเป็นพิษจากเมล็ดสบู่อัด แก่ประชาชน และเด็กวัยเรียนในพื้นที่ที่มีการปลูกสบู่อัด เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนกลุ่มเสี่ยงในการระวังพิษภัยดังกล่าว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และแจ้งผู้เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศเทพ บุญทอง)

นายแพทย์เชี่ยวชาญ (ด้านเวชกรรมป้องกัน)

ปฏิบัติราชการแทนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแพร่

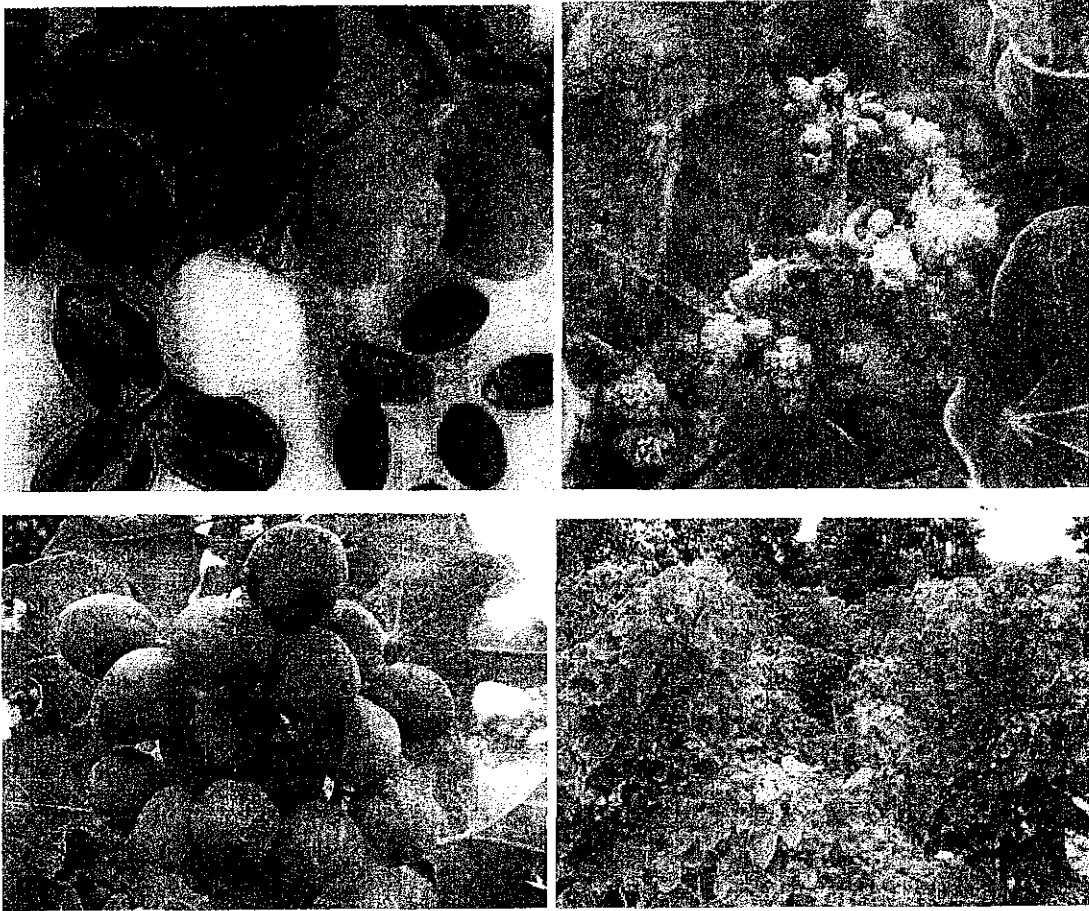
กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

โทร. ๐ ๕๕๖๒ ๑๐๙๖

โทรสาร ๐ ๕๕๖๒ ๑๐๙๖

พืชจากเมล็ดสบู่ดำ

สบู่ดำ เป็นพืชน้ำมันชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองของทวีปอเมริกาใต้ ชาวโปรตุเกสนำเข้ามาปลูกในประเทศไทย ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันสบู่ดำมีการปลูกมากขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศไทย เพราะสามารถสกัดน้ำมันจากเมล็ดสบู่ดำ เพื่อนำไปผลิตเป็นไบโอดีเซล ทดแทนน้ำมันดีเซล โดยคาดว่าในอนาคตจะมีการใช้ไบโอดีเซลจากน้ำมันสบู่ดำเพิ่มมากขึ้น

ต้นสบู่ดำ เป็นไม้พุ่มยืนต้นขนาดกลาง ความสูง ๒-๗ เมตร อายุยืนไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ลำต้นและยอดคล้ายละหุ่ง แต่ไม่มีขน อยู่ในวงศ์ไม้อย่างพารา เมื่อหักลำต้น ส่วนยอดหรือส่วนก้านใบจะมียางสีขาวข้นคล้ายน้ำมันไหลออกมา มีกลิ่นเหม็นเขียว

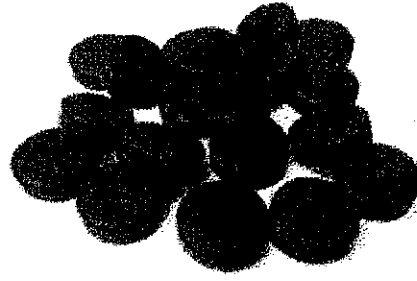
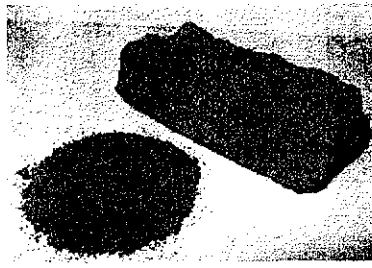
สบู่ดำ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ภาคเหนือเรียกว่ามะหุ้งฮั่ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่ามะเขือหรือสีหลอด ภาคใต้เรียกว่ามาเคาะ

เมล็ดสบู่ดำ มีสารพิษรุนแรงและเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ คือ curcin, curcasin, phytosterols, resin และสารในกลุ่ม phorbol esters ทำให้มีผลต่อระบบทางเดินอาหารและการหายใจ จึงมีการสกัดสารจากเมล็ดไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสารชีวภาพกำจัดแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การลดการเข้าทำลายของหนอนเจาะต้นข้าว เป็นต้น

เมล็ดสบู่ดำ ประกอบด้วยน้ำมันประมาณ ๒ ใน ๕ ส่วน และเนื้อ ๓ ใน ๕ ส่วน เมื่อเคี้ยวเมล็ดสบู่ดำจะมีรสชาติมันๆ หลังรับประทานเข้าไปประมาณ ๓๐-๖๐ นาที จะเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ถ่ายเป็นเลือด รายที่มีอาการรุนแรงอาจมีอาการมือเท้าเกร็ง หายใจเร็ว หอบ ความดันโลหิตต่ำ หัวใจเต้นผิดปกติ อาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยอาการรุนแรงมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณที่กินเข้าไป

การรักษา

1. กำจัดสารพิษออกจากทางเดินอาหาร เพื่อระดับประครองอาการ เช่น ทำให้อาเจียน ล้างท้อง ดูดซับสารพิษ ด้วยผงถ่าน (activated charcoal) หรือให้ยาระบาย เป็นต้น

2. การรักษาตามอาการ เช่น การให้สารเกลือแร่เพื่อแก้ไขภาวะขาดน้ำ การให้เลือดในรายที่เสียเลือดมาก การให้ยาแก้ปวดท้อง เป็นต้น

คำแนะนำสำหรับประชาชน

เนื่องจากมีรายงานการพบผู้ป่วยอาหารเป็นพิษจากการรับประทานเมล็ดสับดูดำกว่า ๑๐๐ ราย ทุกปี โดยเฉพาะในเด็กนักเรียนประถมศึกษา กรมควบคุมโรคจึงขอแนะนำดังนี้

1. ชุมชนหรือโรงเรียนที่ปลูกต้นสับดูดำไว้ใช้ประโยชน์ หรือปลูกไว้สาธิต หรือปลูกไว้ประกอบการเรียนการสอน ต้องติดป้ายชื่อต้นไม้ไว้ พร้อมคำแนะนำว่าเป็นพืชมีพิษห้ามรับประทานเมล็ด เพราะจะทำให้เกิดอาการกระสับกระส่าย คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และขาดน้ำ ระวังน้ำยางสับดูดำถูกผิวหนัง เพราะจะทำให้เกิดอาการระคายเคือง บวมแดง ปวดแสบปวดร้อนอย่างรุนแรง หากเข้าตาจะทำให้ตาอักเสบ อาจตาบอดชั่วคราวได้
2. โรงเรียนควรล้อมรั้วไว้ให้มิดชิด เพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียน เพราะเด็กเล็กอาจลองชิมเมล็ดสับดูดำ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์
3. คุณครูและผู้ปกครอง ควรระมัดระวังและแนะนำเด็ก ห้ามนำเมล็ดสับดูดำมารับประทานอย่างเด็ดขาด

กลุ่มสื่อสารสาธารณะและภาคีเครือข่าย สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

โทร ๐๒-๕๙๐-๓๑๘๓ โทรสาร ๐๒-๕๕๑-๐๙๑๘

website: <http://thaigcd.ddc.moph.go.th>